

چکیده پایان‌نامه شماره 12008، دکتری تخصصی، دانشکده دامپزشکی دانشگاه ارومیه. سال تحصیلی: 1401-1402، نگارنده: آرمین علی‌گل‌زاده

عنوان: توصیف مورفولوژیک و ملکولی گونه‌های تریکوبیلارزیا در حلزون‌های لیمنه‌آ اوریکولاریا، لیمنه‌آ پالوستریس و فیزا آکوتا و ارتباط آنها با پراکنش جمعیتی این حلزون‌ها در استان گیلان

چکیده

برخی از حلزون‌های آب شیرین به عنوان میزبان واسط ترماتودهای انگل انسان و دام محسوب می‌شوند. بنابراین بررسی شاخص‌های مهم همه‌گیرشناسی در ارتباط با حلزون‌های آب شیرین امکان جمع‌آوری اطلاعات پیرامون منابع آلودگی را فراهم می‌سازد. جنس تریکوبیلارزیا از عوامل سبب‌شناسی شیستوزومای پرندگان در استان گیلان است. هدف از مطالعه‌ی حاضر بررسی ریخت‌شناسی و ملکولی گونه‌های تریکوبیلارزیا در حلزون‌های خانواده‌ی لیمنه‌ایده و فیزیده و تاثیر خصوصیات اقلیمی و برخی خصوصیات فیزیوشیمیایی زیستگاه‌های حلزون (منابع آبی) بر فراوانی و پراکنش زیستی آن‌ها در استان گیلان بود. از مجموع 85 منطقه‌ی مورد بررسی در استان گیلان، حلزون‌های آب شیرین خانواده-ی لیمنه‌ایده و فیزیده در طی یک سال جمع‌آوری و شناسایی شدند. از آب مناطق تحت مطالعه نیز برای بررسی خصوصیات فیزیوشیمیایی آب نمونه‌برداری شد. جمع‌آوری و شناسایی آلودگی سرکری در حلزون‌ها به روش دفع سرکرانجام شد. شناسایی سرکر تریکوبیلارزیا به روش میکروسکوپی و ملکولی جایگاه‌های میتوکندریایی (COX1) و ریبوزومی (ITS1) انجام شد. از 39486 عدد حلزون جمع‌آوری شده، 19726 عدد لیمنه‌آ اوریکولاریا (49/96%)، 4911 عدد لیمنه‌آ پالوستریس (12/44%) و 14849 عدد فیزا آکوتا (37/6%) بودند. میزان شوری و هدایت الکتریکی آب با جمعیت حلزون‌ها ارتباط معنی‌داری داشت. در مطالعه میکروسکوپی و ملکولی، 74 عدد حلزون (0/18%) آلوده به سرکر تریکوبیلارزیا بودند. یافته‌های ملکولی وجود گونه‌های تریکوبیلارزیا فرانکی (0/16%) و تریکوبیلارزیا رجنتی (0/02%) را تایید نمودند. در گونه‌های تریکوبیلارزیا مورد مطالعه تنوع ژنتیکی در جایگاه ریبوزومی بیشتر از جایگاه میتوکندریایی بود. در جایگاه ریبوزومی، گونه‌ی تریکوبیلارزیا فرانکی دارای 8 هاپلوتیپ و گونه‌ی تریکوبیلارزیا رجنتی دارای 2 میتوکندریایی، گونه‌ی تریکوبیلارزیا فرانکی دارای 8 هاپلوتیپ و گونه‌ی تریکوبیلارزیا رجنتی دارای 2 هاپلوتیپ بودند. فراوانی آلودگی تریکوبیلارزیا در لیمنه‌آ اوریکولاریا 0/37% بود که فراوانی آلودگی در حلزون‌های تحت مطالعه با دما، شوری و هدایت الکتریکی آب اختلاف معنی‌داری داشت. بیشترین و کمترین فراوانی آلودگی سرکر تریکوبیلارزیا به ترتیب در فصل بهار (80%) و فصل پائیز (4/44%) بود. با توجه به این یافته‌ها، مطالعه نقش پرندگان آبی مهاجر در انتقال آلودگی تریکوبیلارزیا به پرندگان بومی و ساکنین و نیز برنامه‌ریزی برای پیشگیری از آلودگی در استان‌های شمالی کشور توصیه می‌گردد.

واژگان کلیدی: تریکوبیلارزیا، حلزون، لیمنه‌آ اوریکولاریا، لیمنه‌آ پالوستریس، فیزا آکوتا، گیلان